herpy

PILGIFTSGRODOR

Rio Madeira Poison Frog

Adelphobates quinquevittatus

Adelphobates quinquevittatus är en mycket liten, blankt lackerad svart pilgiftsgroda på 14-16 mm med vita ränder och grå, grönaktiga eller orange ben. Den lever i regnskogens lövstreck i Rio Madeiras avrinningsområde i södra Amazonas och hålls bara sällan. Det finns mycket lite kunskap om skötseln.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Dendrobates quinquevittatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**14-16 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**8-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**4-8**
Kläckning	**10-14 dagar**
Larvtid	**60-90 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och andra grodyngel**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Adelphobates quinquevittatus är en mycket liten pilgiftsgroda på 14-16 mm från nos till kloak. Grundfärgen är blänkande lackerat svart med tre vita ränder på ryggen och en på varje sida. Benen är grå, grönaktiga eller orange med svarta fläckar. Arten varierar mycket lite.

Arten beskrevs av Franz Steindachner 1864 som *Dendrobates quinquevittatus*, och typlokalen är Salto de Jirau i Rondônia. Under många år användes namnet för flera olika arter från Brasilien, Peru och Ecuador. Först en nybeskrivning 1990 avgränsade arten tydligt, och många äldre fynd hör i själva verket till *Ranitomeya ventrimaculata*. Släktet *Adelphobates* bildades 2006, och systerarten är *Adelphobates castaneoticus*.

Arten hålls bara sällan, och det finns mycket lite kunskap om dess skötsel. Temperament, livslängd och könsskillnader är inte dokumenterade; livslängden i faktarutan är en uppskattning.

Pilgiftsgrodor bildar inte själva sitt gift utan tar upp alkaloider från bytesdjur i naturen. Styrkan hos *A. quinquevittatus* är inte dokumenterad, och graden mild är en uppskattning efter de närmaste släktingarna. Uppfödda djur som matas med bananflugor och hoppstjärtar har inget nämnvärt gift. Tvätta händerna före och efter kontakt med terrariet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Utbredning och livsmiljö

Adelphobates quinquevittatus förekommer i södra Amazonasbäckenet i Rio Madeiras avrinningsområde i västra Brasilien, i delstaterna Rondônia och Amazonas. Typlokalen är Salto de Jirau i Rondônia. Fynd från Peru (runt Iquitos) och Bolivia (Pando) är osäkra och är inte medräknade i kartans länder. Arten förekommer bland annat i Guajará-Mirim-parken i Rondônia.

Hoten är skogsavverkning för jordbruk, gruvdrift, skogsbränder och vattenkraftsdammar. Arten räknas inte som hotad.

> **Naturlig utbredning:** Brasilien.

LIVSMILJÖ

Adelphobates quinquevittatus är dagaktiv och lever i lövstreck i fuktig låglandsregnskog, bara sällan högre upp i vegetationen. Födan är framför allt myror och termiter.

Klimatet i Rondônia och södra Amazonas är tropiskt varmt och fuktigt med en torrare period en del av året.

Hanarna ropar under yngeltiden, medan honorna inte ropar. Grodynglen kläcks efter 10-14 dagar och bärs en och en till små vattensamlingar, till exempel i bromelior, trädhål och tomma paranötsskal, där de lever av insektslarver, andra grodyngel och växtmaterial.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

Skötsel

TERRARIET

Det finns mycket lite kunskap om skötseln av *Adelphobates quinquevittatus*. Arten lever i lövstreck i ett varmt och fuktigt låglandsklimat. Temperatur, luftfuktighet och foder nedan är de värden som rekommenderas för arten, medan uppgifterna om avel är lånade från de nära besläktade *Adelphobates castaneoticus* och *Adelphobates galactonotus*.

Två vuxna djur kan hållas i ett terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm. Arten är liten och lever på marken, så golvytan är viktigare än höjden. Använd ett levande, planterat terrarium med dräneringslager, fibermatta, fuktigt substrat och ett tjockt lövlager som grodorna kan gömma sig i. Ge flera skuggiga gömställen av kork, rötter och växter.

Se till att ventilationen är god och täta alla springor, eftersom grodorna är mycket små. Låt terrariet köra igång och bygg upp en population av hoppstjärtar och gråsuggor innan grodorna sätts in. Håll inte olika arter tillsammans, och ha ett extra, inkört terrarium redo för att kunna skilja djur åt.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Dagstemperaturen ska ligga på 24-27 °C, och på natten sjunker den 3-4 °C, till 20-24 °C. Svängningen över året ska vara liten, 1-2 °C. Det passar med låglandsklimatet i Rondônia.

Det ska inte finnas någon solplats och ingen värmelampa. Värme är den största faran för små grodor i slutna terrarier, och temperaturer över omkring 28 °C är farliga. Mät temperaturen på grodornas höjd och se till att terrariet kan kylas på sommaren. Det finns ingen vintervila, men terrariet hålls lite torrare på vintern.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara omkring 70-80 % mitt på dagen och nära 100 % på morgonen och kvällen, och lövlagret och substratet ska vara fuktiga hela tiden. Ett regnsystem och en dimmaskin på timer är det enklaste; annars sprayas en eller två gånger om dagen med regnvatten eller osmosvatten. Se till att ventilationen hindrar luften från att bli stillastående, men låt aldrig löv och gömställen torka ut: mycket små grodor torkar snabbt ut.

På vintern hålls terrariet lite torrare. När sprayningen sedan ökas kraftigt efterliknar det växlingen från torrtid till regntid och kan sätta igång aveln.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En vattenskål är inte nödvändig om man inte vill ha yngel. Grodorna får fukten från sprayning och det fuktiga lövet. Amfibier tar upp vatten och ämnen genom huden, så använd bara regnvatten eller osmosvatten till sprayningen och undvik rengöringsmedel och tvål i terrariet.

För yngel kan man ställa fram små, släta vattenbehållare som liknar de vattenfyllda nötterna och bromeliorna i naturen: ett kokosskal, en liten keramikkopp eller en filmburk med 2-5 cm vatten. Håll vattnet rent. Grodynglen äter upp varandra, så varje behållare ska bara ha ett grodyngel.

LJUS OCH UVB

Ge 10-12 timmars ljus om dagen med lysrör eller LED till växterna. I naturen lever arten i skuggan under skogens kronor, så ljuset ska ge växterna nog för att växa utan att värma upp terrariet. UVB är inte dokumenterat som nödvändigt för arten; svag UVB är valfri. Se till att det finns gott om skugga så att grodorna själva kan välja.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

A. quinquevittatus lever i naturen mest av myror och termiter. I fångenskap matas den med små bananflugor (*Drosophila melanogaster*), hoppstjärtar, mikrosyrsor, små vaxmalslarver, siktat ängsplankton och små gråsuggor. Grodorna är mycket små, så foderdjuren måste vara motsvarande små.

Mata varannan till var tredje dag, så många foderdjur som grodorna äter under ett par timmar, och ta bort foder som inte ätits upp. Pudra foderdjuren lätt med ett kalktillskott och då och då med ett vitamintillskott. Odla egna fodergrödor så att det alltid finns färska djur. Ungar matas varje dag. Mängder är inte dokumenterade för arten, så följ djurens form: en rund men inte fet groda är frisk.

BETEENDE OCH HANTERING

A. quinquevittatus är dagaktiv och lever mest i lövstreck. Temperament och revirbeteende är inte dokumenterade. Släktingen *A. galactonotus* kan bli aggressiv mot artfränder när den blir könsmogen, så håll högst ett par och ha ett extra terrarium redo.

Hanen ropar under yngeltiden. Grodor bör så långt som möjligt inte hanteras: huden är tunn och känslig, och hantering stressar djuren. När terrariet ska rengöras flyttas grodorna med en ren plastmugg i stället för med handen. Tvätta alltid händerna före och efter.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsskillnader och ålder vid könsmognad är inte dokumenterade för arten. Bara hanen ropar, så ett ropande djur är en hane, och ett djur som lägger ägg är en hona. Hos släktingen *A. castaneoticus* är honorna något större, och könsmognaden inträder efter 5-7 månader. Köp flera djur så att chansen att få båda könen ökar.

PARNING

Parningen är inte beskriven i detalj. Hanarna ropar till honorna under yngeltiden. En något torrare period på vintern följd av kraftig sprayning kan sätta igång aveln; gå aldrig så långt att grodorna torkar ut. Avel i fångenskap är sällsynt och inte närmare beskriven.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger 4-8 ägg på löv på marken. Efter kläckningen bärs grodynglen ett i taget till små vattensamlingar, i naturen i bromelior, trädhål och paranötsskal. Vem som bär dem är inte säkert känt för arten; hos *A. castaneoticus* är det hanen, som också vaktar äggen.

Grodynglen lever av insektslarver, andra grodyngel och växtmaterial, så varje grodyngel måste ha en egen behållare. Mata med fiskfoder, myggalarver och alger. Vattnet ska vara rent och ha samma temperatur som terrariet.

METAMORFOS

Grodynglen kläcks efter 10-14 dagar, och larvtiden är 60-90 dagar. När frambenen kommer fram ska grodynglet ha grunt vatten och lätt tillgång till land via en sluttande kork- eller barkbit. Flytta det till ett fuktigt, inkört uppfödningsterrarium när svansen nästan är resorberad.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyomvandlade ungarna är mycket små. Håll dem i ett litet, inkört terrarium med fuktigt löv och många gömställen. De ska ha hoppstjärtar och tar efter ungefär en vecka även de minsta bananflugorna. Mata varje dag och ge tillskott av kalk och vitaminer några gånger i veckan. Tillväxt och tidpunkt för omplacering är inte dokumenterade för arten. Håll ungarna åtskilda från vuxna tills de är nästan fullvuxna.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

Hälsa och vanliga misstag

Det finns ingen dokumenterad sjukdomslista för arten, så skötseln följer det som gäller pilgiftsgrodor i allmänhet. De viktigaste fallgroparna är:

- Överhettning. Temperaturer över omkring 28 °C är farliga. Mät temperaturen på grodornas höjd.
- För torrt terrarium. Mycket små grodor torkar snabbt ut. Spraya dagligen och håll lövlagret fuktigt.
- Brist på kalk och vitaminer. Pudra foderdjur från odlingar med ett tillskott.
- Stress och aggression. Skilj djur åt vid jakt och brottning.
- Dåligt vatten och orena redskap. Använd rena redskap och byt vatten i yngelbehållare ofta.

Kontakta en veterinär med kunskap om amfibier om en groda slutar äta, går ner i vikt, sitter slö eller har sår eller missfärgad hud. Håll nyinköpta djur åtskilda i 30-45 dagar.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.